

M A G Y A R K U R I R

Indult Bétsől, Kedden: Februárius' 11-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' *Londoni* levelekben most a' Parlamentumi ülések' kinyitatasának közelgetésével, melynek Jan. 28-dikán kellett megessni, a' közönséges újságlevelek többire mind az ehhez tartozó ministeri 's még ezzel ellenkező részeknek készületeikkel vannak tele. Januarius' 18-dikán *Brightonban* udvari Titkos Tanács tartatván, ebben az a' beszéd határozatott meg, mellyel a' Régens Princz a' Parlamentum' üléseit kinyitítja, vagy maga kinyitja, a' melly felől még semmi bizonyost nem tudtak. Az ellenkező rész is annál tüzebben dolgozott, minél jobban közelített ez az idő pont. N. Britanniának minden vidékei, városai, 's egyéb közönségei tartották a' gyűléseket a' Parlamentumhoz intézendő kérelmeknek megkészítése végett. Az ő kérelmek' tárgya, azon egy mindenütt, a' mellyet már mindenek tudnak: úgy mint, hogy a' Parlamentum reformáltassék, a' fegyveres seregek kevesítettessenek, a' Státus' jövedelmei kimélttessenek meg, 's a' Sine-Cürák, vagy oly hivatalok, mellyekkel semmi gond és munka, 's azonban nagy fizetések vannak öszszekötve, töröltessenek-el. A' Ministérium' iroji úgy rajzójják le közönséges leveleikben ezen népgyűléseket, mint tsak népszibongásokat, mint tsak gyáva *Demagógusok'* lázza-ztásaikat: a' Ministerekkel ellenkezők ellenben oly színekkel festik-le mind ezeket a' gyűléseket, mint a' mellyek az országának legjobb belátású, a' tisztelet-

re legméltóbb, és oly emberei által tartatnak; 's olly emberekből állanak, kik az egész nemzet' gondolkodása' minéműségének organumaik. Senki nem hozza 's hozhatja kétségbe, hogy valamint a' tárgyak igen fontosok, úgy az azokfelett tartandó disputálások is igen hevesek 's tüzesek fognak lenni ezen Parlamentumi ülésekben. A' *Londoni* polgártanátsban egy *Waithman* nevű ember szokott a' ministeri rész ellen legtöbbet beszélni, melly által oly kedvessé tette magát a' népnek hasonló gondolkodású része előtt, hogy ezen polgárok, a' magok eránta viseltető hajlandóságoknak megbizonyítására, 350 font Sterlingeget erő ezüst edényt határozta nekí.

„Mily szolla a' St a r Jan. 20-án, öt rendbéli ilyen új népgyűlések' tanácskozásai' foglatatját kaptuk mostanában kezünkhöz, úgy mint a' Leedi, a' Rochdelaei, a' Chesterfieldi, a' Selby-béli, 's a' Huddersfieldi gyűléseket. Az utólót 20,000 emberek irták alá, többire árendások. Már a' *Bristol*i gyűlés is 13 ezerre nevelte vala tegnap a' maga kérő levelén az aláirtaknak neveik' számát. Olyan beszéd indult, hogy a' Ministerek meghatározták volna, hogynémimű tekintetben engedjenek a' közönséges kívánságnak, abban ti. hogy az olyan közönségektől, a' mellyek régen, mikor Parlamentumi tagválasztásra just kaptak, nagyon népesek voltak, de azolta elnépetlenültek 's elpusztultak, az a' jus, hogy a' Parlamentumba tagokat, képviselőket, küldhessenek, elvétettévé ez a'

jus oly városoknak adattassék, a' mellyek mostaság népessékké és virágzókká lettek, a' milyenek *Birmingham*, *Manchester*, *Glasgow*, 's több ilyenek, mellyeknek miúts képviselőjük a' Parlamentumban.

Ponsonby, egy nevezetes orátor az Parlamentom' alsó házában az ellenkezők' részéről, Jan. 24-dik napján nagy vendégséget adott társainak.

A' belső dolgokra ügyelő *Minister L. Sidmouth* az ország' minden Helytartó Lordjaihoz egy meghívó írást küldött, azt bizván reájok, hogy a' familiáknak tisztos fejeiket vegyék reá. hogy bizonyos időre (valami három hónapokig) váloljanak 's tegyenek belső bátorságra ügyelő (politizai) katonaszolgálatot, 's mint ilyenek irassák-be magokat, oly véggel, hogy ha a' szükség találja kívánni, állhassanak elő a' lármázók ellen. A' vidéki (nemzeti őrző) katonaság is parantsolatot kapott, hogy készen tartsa magát, hogy ha a' polgári tisztviselők kívánandják, akár melly szempillantásban elő állhasson a' segedelemre. Ezek az előrevaló készületek oda czéloznak, hogy a' lázszatók, kik ezen Parlamentumi ülések alatt kétségkívül hathatósan dolgozni fognak, ne árthassanak.

Mikor Angliában törvényes székek tartanak, az Esküdteken kívül mindenkor szoktak azon városnak, melyben a' törvényes szék ül, Magistratualis személyei közzül is vagy ketten, mint felvigyázó Bírak, jelenlenni. Azonban sokszor megtörténik, hogy az Esküdtek' ítélet-tétele nem úgy esik ki, mint ezen Magistratualisok gondolnák 's akarnák. Így történt a' dolog most a' *Spa-Fied* zenebonáskodóknak megítéletekkel is, a' melyről a' múlt pénteki *M. Kurir*ban röviden emlékeztünk, 's a' melynek szembetűnő gyengeségéről most sokat írnak a' külső levelek. Egy levélben így adatik elé ez a' történet környülállásosan: —

„Az ó-városi törvényszéknél Jan. 20-dikán *Shakespeare*nak ily ezimű darabját

jádtzodták: *Sok láрма semmiért*, a' melly annyit tesz, hogy a' December' 2 - dikán a' *Spa-Fieldi* mezőn tartatott gyűlésből következtetett lármának indító okai megítéltettek, a' kik ezek voltak: *Cashman*, egy hajós legény, kit a' Londoni Polgármester *Wood* és *Senator Shaw*, a' Börse' házában fegyveres kézzel találván, magok letartóztattak 's fogságra tettek; *Hooper*, egy tszmadia, 'sa' *Spa-Fieldi Klúb'* kintstárma-tere; *Gunnel*, egy serfőző legény; *Gamble*, hajós legény; *Carpenter*, egy napszámos. Az ellenek felhozott vádnak formularéja a' volt, hogy nappal a' *Beckwith* házába berontottak, onnét 250 font *Sterlinget* erő fegyvert elloptak, 's a' házban lévő embereknek ijedséget 's veszedelmet okoztak. Az ülés 10 órakor kezdődött el. Az esküdteken kívül (a' kik 12 - ten szoktak lenni) jelen voltak a' Polgármester, *Park* és *Burrough* nevű Magistratualis személyekkel, 's egy *Fiscalissal*. A' bizonyosságok 23 - man voltak. Egy bizonyosságnak bizonytalan vallástétele nagyon gyengítette a' vád' erejét. Ez egy előbbeni kikerdeztetésben azt mondotta volt, hogy *Cashman* egy pisztolyt az ő mejjének szegzett 's ötet halállal fenyegette: most pedig ezen vallástétele megmásolta, 's azt mondotta, hogy ő hibázott, mert nem *Cashman*, hanem *Hooper* lett volna az, ki a' pisztolyt neki szegezte volt. *Cashman* a' többiek felett ez a' környülállás terhelte, hogy azt a' zászlót, mellyen ezek a' szavak olvastattak: *Fer mészret; enni kell adni az éhezőknek. Igasság: védelmezni kell az elnyomottakat. Törvényesség; meg kell büntetni a' bűnösöket.* — A' vádoltatott személyeket *Alley* nevű Prokurátor védelmezte. Ez elkezdvén ő a' beszédet, az udvaron hirtelen nagy láрма támadott, melly oda is behallott, 's oly nagy zűrzavart okozott, hogy egy ideig félbe szakasztani kentele-nítettett a' tanács a' munkának folytatását, azt gondolván, hogy a' nép feltámadott 's a' bűnösöket kiszabadítani iparkodik: Vé-

gezetre egy városszolga-bejövén, jelentette, hogy semmi veszedelem nincs csak egy vad ökör szaladt-be az udvarra, 's az okozta a' zenebonát. Jeles, hogy a' *Spa-Fieldi* mezőn is ilyen forma dolog történt volt a' gyűlés' alkalmatosságával, azzal a' különbséggel, hogy ott meg egy vad ténhén szaladt-gált széllyel a' sokaság között 's tsinált volt hasonló lármát a' mostanihoz. De térjünk vissza a' dologra: Prókátor *Alley* a' beszédhez a' maga mentő beszédehez ismét hozzá fogván, azt egészszen elvégezte. Az után rendre hozattak 's véitettek elő a' bűnösök. Végre azok a' bizonyságok is elő állítottak 's meghalgtattak, a' kik mentették őket 's pártjokat fogták. *Park*, az egygyik Magistratualis személy pedig már most, valamint a' vádnak úgy a' mentésnek is rendre minden ágabogait felvette, az esküttek előtt minden homályosnak látszható környűllást még jobban megmagyarázott, 's nékiek szívekre kötötte, hogy legkissebb kedvezés vagy részrehajlásnélkül való ítéletet mondjanak. Ezek tehát délutáni 4 óraker különös tanátskozásra egy oldalszobába mentek, a' honnét 7 óraker kijövén, kimondták a' már tudvalévő ítéletet, tudniillik: hogy *Cashman* bűnös; a' többek nem bűnösök. Mikor az ítélet kimondatott, a' Polgármester 's a' több Magistratualisok az egy Regestranson kívül már mind eltávoztak volt, a' ki halván az ítélet-tételt, 's nevezetesen azon, hogy *Hooper* is feloldoztatott, elbámulván, nem akart tulajdon füleinek hitelt adni, azt gondolta, hogy nem jól hallottak: tehát felszóval kérdezte, hogy hát *Hooper* sem bűnös? 's oly feleletet kapsán, hogy ő sem bűnös, ekkor nem tudott egyebet mit tenni, hanem oly nyilatkozást tett, hogy ha szintén halálos bűnösöknek nem találtattak is a' vádolttott személyek, legalább kisebb bűnért más Esküttek' eleibe állíthatatnak. (Mik történt az óta vélek, mikor ezeket írták, még tudni nem lehetett).

„Éppen ez az ítélszék mondotta valaki Jan. 20-dikán csak egy órával ezelőtt az ítéletet az öreg *Watsoura* is. Mint a' *Kurir* megjegyzi, ezen alkalmatossággal nagyon jól tselekedett a' Politziai kar, hogy az előrevaló vigyázásbeli rendeléseket tenni el nem mulatta, minthogy véghetetlen sokaságú nép gyűlt vala össze a' tanátsház' eleibe. A' *Watson*t illető kérdés, melyet meghatározni kellett, e' volt: hogy gonoszúl és eltökéllyel támadta-e meg *Watson* a' Politzia' emberit *Rhodes Josef*t fegyverrel, hogy megölje; vagy pedig csak magát védelmezte? — Az öreg, emberül és nagyon tekintetesen védelmezte magát, 's őtet is feloldozták az Esküttek a' vád alól, melyet a' sokaság hallván, mind a' szalában, mind pedig az udvaron oly nagy tapsolással jelentette örömét, hogy politziai tisztnek kellett a' tsendefiség helyreállítása végett megjelenni. A' feljebb nevezett Sénátor *Park* pedig egy intő beszédet intézett a' néphez, ekképpen szólván: Angliának igazságostörvényei oltalmazni szokták a' szerentséltent; mikor nintsen a' vádolttott személy ellen elég világos bizonyság, oltalmazó paizsok által fedezik őtet ezentörvények; itt e'szerént semmi különös ok nints ilyen győzedelmi örvendezésre, 's a' többi.“

Alley, a' *Wadson*' védlője azt sürgette, hogy azonnal bootsássák-el, hanem *Park* azt mondotta, hogy ezt ő meg nem engedheti, s parantsolta, hogy vigyék vissza a' fogházba, 's állítsák más ítélszék eleibe mint kisebb bűnöst. Az öreget e' szerént a' fogházba ismét vissza vitték. A' hol elment mindenütt zabolátlan örvendezéssel tapsolt és kiáltozott neki a' sokaság. — Ezen öreg *Watson*t azért oldozta-fel az Esküttek' ítélszéke a' halálos bűnrel való vád alól, hogy az a' politziai ember, a' ki őtet el akarta fogni, ezt a' nélkül tselekedte, hogy parantsolatja lett volna reá; az öreg tehát csak oly ember ellen védelmezte magát, 's oly embert sebesített meg.

a' ki ötlet megátmodta. — Mi fog ezen foglyokkal tovább történni, elválik kevés napok alatt.

Jan. 23-dikán, mint a' készülletekről már emlékeztünk, vala, valósággal összehgyűjté a' Polgármester, a' város' képviselő. Követjeit 's velük nagy tanácsot tartá, melyben a' nemzetnek terhes állapotja fontolás alá vétettetésén, a' Parlamentum' eleibe kérő level határozatott, az eránt, hogy a' közönséges költségek kevesítsenek, az armádáknak a' Constitúcióval ellenkező mostani nagy sokasága szállitassék illendő számarra, az olyan hivatalok, a' mellyekkel valami munka összeköttetve nintsen, a' valósággal meg nem érdemelt penziókkal egyetemben, töröltessenek el, 's a' Parlamentumi képviselőt állitassék más lábra, mint a' Constitúciónak tulajdonsága kívánja. A' Polgármesterre bizattatott, hogy mind ezekhez tegye meg a' szükséges intézeteket, az az, hogy a' kérő levelet megkészítettévén, annak módja szerint adassa be. Waitman azt műtögetta' hosszú beszéd által, hogy egyegy rendbeli Parlamentumnak tartását legjobb lenne három esztendőre határozni, vagy hogy mindeu három esztendő múlva újra válaszzák a' tagokat. Ezt a' jóvállást is meghatározta a' nagy tanács a' voksoknak igen nagy többsége által.

A' Hunt' társasága is hasonló gyűlést tartott a' Korona kortsinának szálájában, 's itt is hasonló végzések határozattak a' Parlamentum' eleibe.

Igy tselekedtek a' Birminghami lakosok is. A' Reformátorok' tanátskozásának 's az ő végzéseiknek tárgyai, itt is mind csak azok voltak, a' mik Londouban 's másutt, azaz a' külömbséggel, hogy a' mi a' Parlamentumnak reformáltatását illeti, ezen egy tárgyra nézve a' *Londoni Reformátorok'* vélekedése kétféle, úgy mint; Némellyek azt jóvállják, hogy a' Parlamentum csak egy esztendeig tartson, azok a' választók pedig, kik a' Parlamentum' tagjait választják, oly emberek legyenek, kiknek sem-

mi fekvő tulajdonnyok nintsen: mások ellenben, mint Waitmanról is említők feljebb, csak három esztendő alatt kívánják egyszer megújittatni a' Parlamentumot, választói just pedig csak fekvő tulajdonnal bíró embereknek akarnak engedni.

Az újságon kapó Londoni közönség alig várhatja a' Parlamentum' ülésének elkezdődését. Fontos újságokat reméni.

Spanyol Ország.

„Ide (ekképpen ír egy valaki Kadiksból December' 30-dik napján) oly parantsolat érkeze *Madridból*, hogy Havanah felé haladék nélkül evezzen el 1600 emberekből álló fegyveres sereg, azért, hogy ha talám az Északi Amerikai Egygyesült Státusok a' *Floridai* vidékekre beütni akarnának, azoknak védelmezésére azonnal jelennyenek meg. Hanem tsakugyan úgy hallám más felől, hogy a' Spanyol országlószék reá vette volna magát, hogy a' *Firebrand* nevű Amerikai hajókat néhány Spanyol apró hadi hajók által lett megátmodtatásáért illendő elégtételt ajánljon: a' melly talám eltávoztathatja még ezen hadakozást.

Madridi levelek erősítik, hogy a' *Buenos-Ayresi* insurgensek között nagy zavarást okozott a' Portugallusoknak a' *La-Plata'* mellyekein való megjelenése, kik itt az insurgens vezéreknek egymás között való egyenetlenkedéseket használván, nagy lépéseket tesznek előre.

Buenos-Ayresnek litteratúrai állapotjáról némimé mü ítéletet lehet tenni ebből, hogy ott nyoltz újságlevelek irattatnak, mellyeknek neveik ezek: Az ezüst nyomtató Sajtó; a' Censor; a' Haza' barátja; az ezüst Kronika; a' Congressus' Redaktőrje; az úgynevezett Buenos Ayresi Újság; az Amerikai Beobachter; 's a' Független. — (A' két ezüst nevű újságok a' *La-Plata'* folyójáról veszik nevezetjüket, melly másképpen *Ezüst folyóviznek* nevezetik).

Valami kereskedő levelekszerént, mellyek *Kadiksból* jöttek, az az expeditió,

melly eleinten oly számosnak lenni irattott, nem éppen ily nagy. Mint mondják, csak három Regementből áll, úgymint: a Sarragossaiból, a' melly *Vera-Rruzba*; a' Navarraiból, a' melly *Havannában*; és a' Burgosiból, melly *Limába* veszi evezését.

Északi Amerika.

Frantzia Ex-Generális Savary, Decemberben megérkezett Északi Amerikának Salem nevű városába.

Frantzia Ország.

Azok közül a' penziós emberek közül, kik a' penziót a' Királyi kintstárból veszik, az 1815-dik esztendőben 3183-man haltak meg. Ezek között 102 esztendőt élt 1 — 100 esztendőt 1 — 99-tet ket-tő — 97-tet 3 — 96-tot 3 — 95-töt 3 — 94-gyet 4 — 93-mat 8 — 92-töt 8 — 91-gyet 18 — 90-vent 25. Az egész sunma, melly ezeknek meghalálózása miatt a' kaszában marad, megy 787,283 Frankra.

Januarius 25-dik napján fontos vetélkedések fordultak elő a' Követek' kamarájában a' Királynak azon törvényprojektuma felett, mellyet, az újságlevelek' szabadságának még egy esztendeig lejendő megszorittatása eránt, megerősítés végett a' Ministerek' még a' múlt Dec 7-dik napján ezen kamara' eleibe vittek vala: — Hevesen kikelt, az *Ultrak'*, vagy a' Ministerekkel ellenkező iészen lévők között Vice-Gróf Castelbajac ezen projektum ellen, 's azt jóvalotta, hogy feltétel nélkül való szabadságot kell engedni az újságíróknak — „Ezek, úgy mond, most egészen a' Ministerek' zsóldján vannak; az úgy nevezett *Polgármesterek' újságát* tsaknem ingyen és nagy bőséggel osztogatják minden departamentekben. Ez az újság tavaly a' Követek' kamarájának számosabb részét (az *Ultrákat'*) szemérmetlenül rágalmazta, 's a' Király' igaz szolgálait, mint a' thronus' ellen-segeit úgy festette-le, a' nélkül, hogy a' több újságok között tsak egy is pártjokat fogni mérészlette volna. Hasonló mardozó tzik

kelyekét mert kiadni ugyantsák az 1815-dik esztendőbeli kamarának valóságos Royalista gondolkodású tagjai és a' Nemes-ség ellen a' *Journal de France*.“ — Szavait annak jóvállásán végezte, *Castelbajak*, hogy legkissebb feltétel nélkül viszsza kell vetni ezen Királyi törvényprojectumot. — A' néző aszszonyságok ezért annyira tapsolták neki a' karokból, hogy megszollitani kentenitették őket az. Elölülő, hogy nem tudják-e, hogy a' kamara' regulái szerént semmi efféle magasztaló vagy ditsérő jeladásokat nem szabad nyilatkoztatni a' halgatóknak? — Hathatosan pártját fogta a' Király' törvényprojektomának *Duvergier de Hauranne* nevű Követ, megmutatni iparkodván azt, hogy a' könyvek' 's meg az újságlevelek' nyomtatásabéli szabadságra nézve, még egy időtskéig külömbséget tenni, melly szükséges legyen: — „Nem látuk-e, úgy mond, melly vakmerően visszaéltek tavaly némely írónk a' szabadsággal; miként erőssítették, hogy ők a' Király' titkos czélzásait eltalálták legyen; miként szentelenítették meg a' Király' nevit, azt mondván felőlle, hogy nem czélja az a' mit tulajdon akaratjának lenni kihirdetett; miképpen írták nyilvánosságosan (az *Ultrak'*), hogy ők ha szintén valóságos akaratja volna is a' Királynak, a' mit kihirdetett, oly időben élnek, midőn a' népeknek kötelessége megtartani Fejedelmeket, ha mindjárt ezek magok nem akarták is. Ismét más írók, ha bár nem éppen ily vakmerő bátrak is, de éppen ily gyalázatosok, egy bizonyos résznek, mellyet lábra akartak állítani, ily hadi kiáltást adtak a' skájába: *Tartsuk meg a' Királyt, ha szintén* — (*sauvons le Roi quand meme*) Uraim! midőn a' vitéz Vendebéliek a' magok Királyokért tusakodván, érette mindent szenvedván, 's mezejeknek elpusztításával sem gondolván, házaik' onlásain így kiáltoztak: *Éljen a' Király, ha szintén*; — ez a' Kiáltozás a' Frantzia hűség' és betsület' kiáltása vala; ezzel ők azt jelentették, hogy bár melly

szerekséfenek legyenek is ők, melly nagy inségekkal kellésék is küszködniek, a magok Királyok mellett tsakugyan hűségesek maradoi, érette tsatározni a meghalni is készek. *Éljen a Király, ha szintén*; — Hanem, midőn mások ezt a felséges felkiáltást elrontják, elfatsarják, s abból ezen éppen egyéb értelmű kiáltást csinálják: *Tartsuk meg a Királyt, ha szintén* — így ez nem egyéb, hanem engedelmiségre vezérlő kiáltás. Egy ily lázszító kiáltás egy újsíglevél által villámlást sebességgel közönségesse lehet az egész országban; s egy szempillantás alatt nagy gyuladást okozhat. Leszen-e még idő megfontására? — Nem jobb-e megelőzni a rosszat? Nem kiáltozhatnak-e a revolúziósok is ekképpen: A Királynak rossz Ministerei vagynak; rosszúl tanátsólják; nem kiálthatnak-e ezek is ekképpen: *Tartsuk meg a Királyt, ha szintén* — Jól tudjuk, hogy szokták ezek megtartani a magok Királyokat!

Igy folytatván a nevezett orátor még egy jó darabig a maga beszéljét, végre azt mondotta, hogy ő a Király által jóvaltatott törvényprojektuinra voksol. Véghes menvén a voksolás, s a voksok összeszámláltatván, a Király jóvallása 128 voksokkal 89 ellen meghatározottat, s e két tikkelyekből áll: 1) Az újságok tsak a Király meghatalmazásával jelehetnek meg; 2) Ez a törvény az 1818-dik esztendő Januariusának 1-ső napján *pleno jure* megszűnik fennállani.

Mikor már a voksolásnak is vége s a törvény egészen megöröszítettve lett vol-

na, s a mikor már azon semmi fundam. to nos változást tenni nem szabad, hanem legfeljebb is tsak valamennyire mellesteg lehet, módosítani *Cornet d' Lucourt* nevű követ felállván azt kívánta, hogy halgatassék meg. Nagy kívánsággal várta minde, hogy valyon mit akar? — Én, úgy mondtam, azt kívánom, hogy mivel mi a dolgot a maga igaz nevénevezni kívánjuk, s a szabad akarat szerint való bánást törvényes szinbe öltöztetni nem akarjuk, tehát ezen törvénynek első tikkelyét egy kevesse módosítván, így fejezzük ki. — „*A nyomtatásbeli szabadrág az újságokra nevezé felfüggeszetelett. A Minister úgy fog azal banni, mint kedve fogja tartani.*“ — Ezen jóvallást az egész kamara halatával lekatzágta.

B e t s.

Felsőges Urunk kegyelmesen méltóztatott T. Földvári, Kiralfiai, és Bernátfalvai *Földváry Lajos* urat, több N. Várnegyék Törvényes Táblalibráját, a maga Camerariusává kinevezni.

A mai Bétsi Német újságban azt a szomorú jelentést olvassuk, hogy Fő Tisztelendő s Nagyságos *Kamánházy László* Wátzi Püspök Úr, e hónapnak 4-dikén reggel, mejbéli vízbetegségben meghalozott légyen.

Ó Cs. K. Felsőge Szent *Viszlói Deseó Augustus János* Urat, a Cs. K. Udvari Közönséges Camaránál szolgáló Udvari Concipistát, a maga Camerariusává kinevezni kegyelmesen méltóztatott.

- Febr. 7-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 360 2/3 — forintot, — egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.
 Febr. 8-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 361 — forintot, — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.
 Febr. 10-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 365 1/4 — forintot, — egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kr. aditub.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Ujj módja a' pénz - keresésnek.

Egy Irlandiai ember úgy gazdálkodott, hogy csak akkor vette észre magát, mikor minden érteke csupán néhány font Sterling-re szállott. — Mit csináljon? — Isten neki ott hagyja lakhelyét, van London, azt mondja magában, 's öszve szedvén a' sátorfát; elmegy Londonban. Ezen roppant Városnak, melyben több hasonló szegény legények kivágták már magokat a' keleptzéből, — nyugoti szélén meg húzta magát, egy olyan helyen; hol a' környülállások éppen kedvezők lettek reá nézve. Ugyan is a' Hydeparkban éppen azon tájon szokta egy Lordnak Lovászsa minden nap reggelként az Urának egy gyönyörű paripáját megjáratni... Meg sejtítezt a' mi Irlandusunk, és csak gondolja el az ember, mitsoda furcsán építi fel ezen fundamentomon keresett szerentséjének sátorát. Te, így szólítja meg a' Lovászt, kié ez a' paripa. Ezé, 's ezé a' Lordé, felel a' Lovász, csak mostanában vettem ennyi, 's ennyi Gvineén. — No, ha te nekem ezt a' paripát, holnap reggel itt megfuttatod, kapsz egy Gvineét. — Miért ne, mond a' Lovász? Rá is állhatott; mert különben is minden reggel ki kellett neki vinni a' lovat. E' meg lévén, más nap az Irlandus korán megy egy kávéházba, hol szerentséjére több czinkostársaira akadt. Szóbeszédbe eredvén ezekkel, utóbb rá megy a' dologra. — Így 's így járt, mondja, hogy éppen megszűkült, úgy hogy kéntelen, ha mindjárt vérezik is a' szíve befé, de biz azt meg kell neki tenni, egy gyönyörű paripát vett ezüst pénzen nem regiben egy Lordtól, már most magán másként nem segíthet, ki kell nemagani jádzeni. — A' kinek tetszik 40 Gv. egy Sors, a' ki azomban meg nyeri, az, és ő fognak adni 5 Gvineét egy barátságos áldomásra. — A' Lovat meglehet látni; mint-hogy éppen most jártatja a' Lovász. A' jelen levők közül egyszerűbe vált őt, a' kinek tetszett a' feltétel. Meg nézik a' Lo-

vat. — Tetszik, — Viszsa térnek, — meg vetik a' kotzkát. Az jegyik el nyeri a' lovat. No, mondja az Irlandus, már a' játék meg van. — Hátra egyéb nints, hanem hogy menjünk az Istállómba, és a' nyertes vigye által a' lovat. Meg indulnak 's mikor őt, hat lépésnyire vannak a' kávéháztól, meg álljatok, egy szót szólnék, úgymond az Irlandus. Már most meg valom néked, hogy az egész dolog pajkos-ság. Nekem nints lovam, hanem meg szűkülttem, és a' más lovat jádzottamki a' magamé gyanánt. — Én lát nekem a' ki elnyerted a' lovat, nem adhatom azt által, a' mi nem az enyim. Hanem ehól a' pénz, azt vissza adom, sőt az ebédre való is itt van, majd ezt a' feltett végre fordítani el nem mulatjuk. — Ti reátok nézve pedig, a' kik nem nyertetek, mind egy, akár volna való, akár nem a' dolog. — Ti mindenképpen vesztettetek. Ha fel adtok a' Törvényszéknek, elégtétel helyett majd ki kapnak rajtatok, az is a' tiétek lesz. Jobb hát, jertek, igyuk meg az áldomást. El mentek, 's a' millyen hamar meghasonlottak, szinte oly hamar öszvebékeltette őket a' tüű. Az Irlandus a' pénzt becsülettel eltette, még azt is nyervén, hogy himes álnokságának mint a' pénz keresés' új módjának fenn marad az emlékezete.

v. a' S—ből T. J.

J e l e n t é s.

A' mi nélkül a' Magyar Litteratura Hazánk közjava' hijjánosságára mind eddig szűkölködött, az sokaknak kívánságára Hazai nyelvünkön nem sokára Világ elcibe fog botsáttatni. Ez, az utak' készítésének Tudománya, mint az Hydrotechniának leg-szükségesebb ága, az új utaknak minden előfordulandó vidékekhez alkalmaztatott készítésének, hidak' tsinálásának 's a' t. a' megkészültek jó állapotbeli fenntartásának módját, 's a' vele bánásnak rendszer-básait foglallya magában. Ezen tárgyat annál szükségesebbnek gondolhatjuk, men-

nél jobban a' Nemzetek' előmozdulását, Országok' s tartományok' isinosodását, napenkénti tapasztaljuk, mellyek számtalan tapasztalásaikból tudják, mind a' hadi, mind kereskedésbeli szállítások, úgy minden utazások melly költséggel és idő veszteséggel mennek végbe ott, a' hol az utak rossz állapotban vannak. Ellenben, ha a' jó utaknak kivétel, s hasznát megtekintjük könnyen által látjuk, hogy azok a' közintézetek' fő tárgyaihoz tartoznak. ezek ékesítettik az országot, nevelik a' kereskedést, serkentik a' szorgalmat, az élelmények' s több házi szükségek' alkalmas szállításért oltsóbbaságot szerzenek, örvendeztetik a' vandert, kinek már az Ország' határánál alkalmas és könnyű utazást jövendőinek, ébresztik a' mezék gazdát, kit a' legkissebb teremtményért is, mellyet ámbár messze földre, de könnyen szállít; pénzel gazdagítanak, s neki a' jövendő szorgalmáért haszonnal telyes reményt nyújtanak, kímélik az ágás márhát, s ebben is a' mezéi gazdaságot bőven viragoztatják, könnyébbítik a' külső hadak' viselését, s az ország védelmezését, minden szükséges hadiszereket a' legnagyobb készséggel, s költségek kímélésével a' kívánt helyre szállítván. Ezekből s több számlálhatatlan okokból kitétszik ezen tárgynak haszna, sőt elkerülhetetlen szüksége, honnét már a' régi nemzeteknél az utak gondviselése az Országlásnak' fő tárgya, és az Uralkodóknak vagy az Ország' első embereinek hivatala vala, kiknek az e' tárgyra fordított vigyázást s szorgalmat a' régi épületek, hidak, s utak omládekaiban, s maradványiban mai napig almétkodva szemléljük.

A' jó utaknak szüksége a' mi időnkben is szembe tünőbb lett, honnét minden palléozottabb nemzetek a' tulajdon hasznok' s javok' előmozdítására, ehez nyúltak először. — Az Austriai Monarchia 6. dik. Károlynak e' tárgyban tartozik legtöbb köszönettel. Ezalatt a' közziklák fel-szaggattak, lapányok' fel-töltettek, hegyek által hagattak, s a' fő városnak közö-

sülése a' távollévő tartományokkal, s tengeri kikötőhelyekkel felállítatott. — Ennek örök emlékezetű maradeka Maria Theresia, ditső. Attyának jeles munkáit folytatta, új utakat nyitott, ókat jobbitott, s ezeknek fenn-tartására tartományjaiban utigazgatásokat rendelt. Ezeket József ujjakkal szaporította, s Leopold rövid uralkodása után most ditsően Uralkodó Ferencnek fáradhatatlan gondoskodása minden eszközökhöz nyúl e' tárgy' tokeletesítésére, s végre hajtására.

A' minő hasznos, oly szükséges ezen munka, melyről az Architecturának' irói egészen megeléjtek. Goutier Francia Földmérő által jelent meg először Párisban 1750-ben, mellyt egy Braunschweigi Földmérő Tiszt német nyelven több észre vételekkel gazdagítva 1773-dikban ki-adott 1804-ben Viebecking Cs. Tanácsos értől röviden de fontosán írt. 1807-ben pedig Schamerl az Austriai utigazgatás' egyik tagja, ezt bővebben a' köz-jóra ki-botsátolta. A' ki-adó Munkáját a' Magyar Hazához alkalmaztatván, minden lehetőséggel azon volt, hogy minden tekervényes és setét ki-fejezéseket, számlálásokat elmellőzzön. Röviden de fontosán és érthetőleg vagyon ki-dolgozva; ajánlja magát azért e' Munka mint könnyű értelmére, mint hasznára s szükségére nézve, főképpen azoknak, kiknek az utak tárgya hivatalokban áll, a' Ns. Vármegyék Városok' s Uraságok Tisztjeinek, helységek' s közönségek előljáróinak. De minthogy ez a' Munka, melly mint egy 40 árkusra telhetik, és sok rajzolatokkal világosítottatik meg, csak úgy jöhet ki, ha azt a' Hazafiak 4 vagy öt száz előfizetéssel segítik; hogy annál bizonyosabb úton járhasunk, én a' jövő Mártius' végéig subscriptiói nyitok, hogy megláthassam lesznek e' elég számos segítők igekezeteinek végrehajtására. Minthogy azok között ez a' Munka előre való költséget is, soha kíván, nevezetesen a' rajzolatokva s papiros bevásárlásra nézve; tehát azt is jelentem, hogy ha szorgalmatosságom' előmozdítóit között olyanok is találhatnak, kik erre az előfizetést mindjárt letenni nem sajnálják, azok ezt a' M. Kurir' iróinál is letehetik, kik azt azonnal hozzám fogják utasítani. Az előfizetés 10 fl. lesz.

Ans z földy Antal; Inzsiné-